

Bouwen met producten van eigen bodem

Biobased bouwen met producten van eigen bodem biedt volop kansen. Te meer daar het klimaat, bouwers én boeren erbij gebaat zijn. Bouwers kunnen de volgende stap zetten in verduurzaming, terwijl de afzet van vezelgewassen nieuw perspectief aan boeren biedt. Voorwaarden zijn een nieuwe, sterke keten die de verwerkingscapaciteit vergroot en een overheid die stevige normen stelt. Carbon credits kunnen bovendien zorgen voor een extra beloning.

KARIN VAN HOOGSTRATEN

Vlas, vezelhennepe en miscanthus (olifantsgras) verwerken tot isolatiemateriaal, beton en plaatmateriaal. Het gebeurt al, maar nog op kleine schaal. De inzet op biobased materialen is één van de zeven perspectieven voor akkerbouwers in Nederland, die BO Akkerbouw in het visiedocument 'Ruimte voor de Nieuwe Akker!' schetst. Adinda Lodders, Coördinator Klimaat & Bodem bij BO Akkerbouw, legt uit waarom: "Alles wijst erop dat de toekomst meer plantbased zal zijn. Biobased bouwen is een kans voor akkerbouwers om het verdienvermogen van bestaande en nieuwe teelten te versterken. Het brengt ook de klimaat- en milieudoelstellingen dichterbij." Zij wijst erop dat ons land met biobased bouwen twee vliegen in één klap slaat. "We leggen langdurig koolstof vast in bouwmaterialen en we voorkomen CO₂-uitstoot bij de productie van conventionele bouwmaterialen zoals staal, beton en steenwol." Het Interdepartementaal Beleidsonderzoek Klimaat bevestigde onlangs dat meer biobased bouwen kostenefficiënt is. "In potentie kan dit tot 5,2 megaton CO₂-reductie in 2030 leiden", licht Lodders toe.

In de lift

Bouwbedrijven zien heil in het toepassen van biobased materialen. Dit werd eens te meer duidelijk tijdens het webinar dat BO

Akkerbouw en Nieuwe Oogst begin dit jaar organiseerden (zie QR-code). Onno Dwars, CEO bij Ballast Nedam Development, beschouwt het als een enorme kans. "Met de traditionele manier van bouwen met veel staal en beton redden we het namelijk niet om klimaatneutraal te worden. De gebouwen die we nu neerzetten zijn bijna energie-neutraal. Maar om de volgende stap in duurzaamheid te maken, hebben we andere grondstoffen nodig. De markt vraagt het al en wij stappen er volop in. De baksteen gaat eraan, want die is veel te CO₂-intensief."

Onno Dwars: "Een nieuw businessmodel gaat boeren en bouwers samenbrengen"

Dwars verwacht dat over tien jaar minimaal vijftig procent van het bouw materiaal biobased is: van hout tot vezelmateriaal.

‘Vezelgewassen versterken de bodem en hebben weinig water en stikstof nodig’

Goed nieuws is bovendien dat de benodigde gewassen gewoon in Nederland geteeld kunnen worden. De Nederlandse akkerbouw is als geen ander in staat om vezelgewassen te telen en te verwerken tot waardevolle producten. Lodders: “Nu al wordt er zo’n 2.000 hectare vlas en 1.700 hectare vezelhennep in Nederland geteeld. Natuurlijk is dat op een akkerbouwareaal van ruim 500.000 hectare beperkt. Toch hebben vezelgewassen potentie om een groter aandeel in de rotatie te bemachtigen. Voorwaarde is een goed verdienmodel voor akkerbouwers. En daarnaast moeten de verwerking en afzet geregeld zijn. Er moet een stabiele vraag zijn.”

Mooie, duurzame teelt

Tejon de Regt, akkerbouwer in Dronten heeft dat laatste al voor elkaar. Hij en zijn vader verbouwen, naast andere teelten, al sinds 1985 gemiddeld 7 hectare vlas. “Een goede afnemer is de eerste voorwaarde. Voor de afzet hebben wij afspraken met een bedrijf uit Zeeuws-Vlaanderen. Daarnaast heb je voor vlas een speciale oogstmachine

nodig, die niet elke loonwerker heeft. Maar verder kan iedere akkerbouwer dit gewas telen. Vlas is een mooie, duurzame teelt, omdat het gewas nauwelijks gewasbeschermingsmiddelen nodig heeft.” Andere voordelen van vezelgewassen zijn dat ze de bodem versterken en weinig water en stikstof nodig hebben.

Opschalen

Kortom, alle seinen vanuit de bouw en de akkerbouw staan op groen. Om van biobased bouwmaterialen een succes te maken, is nog wel een aantal stappen te zetten. Opschaling van de verwerkingscapaciteit is daar één van, want het aantal vezelverwerkers is beperkt.

“Bestaande coöperaties hebben op dit punt eerder hun kracht bewezen”, aldus Lodders. “Nieuwe coöperaties kunnen zich richten op het verwerken van vezelgewassen tot hoogwaardige materialen voor de bouw. In ketens ‘van land tot pand’ moeten langjarige afspraken worden gemaakt over vraag, levering, kwaliteit en prijs.”

Die afspraken zijn essentieel voor het wel-

slagen. Voldoende rendement voor akkerbouwers is namelijk de tweede voorwaarde om van vezelgewassen een succes te maken. En ook verwerkende partijen moeten hun investeringen kunnen terugverdienen. Voor bouwbedrijven is het nodig dat de prijzen meer in de buurt komen van die van conventionele materialen. Volgens Dwars kunnen de partijen daarin samen optrekken. “Een nieuw businessmodel voor biobased bouwmaterialen gaat boeren en bouwers samenbrengen. Ik zie dat als een enorme kans voor Nederland. Carbon credits kunnen daar een belangrijke rol in spelen.”

Carbon credits

In het webinar kwamen die vrijwillige carbon credits – de beloning voor het vastleggen van CO₂ – als belangrijke optie naar voren om het saldo te verhogen. Zo legt olifantengras meer dan 30 ton CO₂ per hectare vast. Voor vlas en vezelhennep gaat het om 7 en 10 ton CO₂ per hectare. De waarde van carbon credits is in Nederland rond 100 euro per ton CO₂, maar volgens specialisten kan die prijs stijgen als de CO₂-ruimte schaarser wordt. Mooi meegenomen bovendien is dat deze carbon credits specifiek voor in Nederland geteelde producten zijn bedoeld. Dat stimuleert de bouw om de grondstoffen blijvend uit ons land te betrekken.

Stevige overheidsrol

Een sterke keten, meer verwerkingscapaciteit, een goed rendement: dat zijn de belangrijkste succesvoorwaarden. Maar Dwars benadrukt dat ook een stevige rol van de overheid onmisbaar is. “Van de overheid mag worden verwacht dat zij werk maakt van een stevige normering voor nieuwbouw, het stimuleren van biobased bouwmaterialen bij renovatie en isolatie. Bij die rol hoort bovendien het faciliteren van die ketens, met inbegrip van een centrale plek voor akkerbouwers.”

Het goede nieuws is dat recent de eerste stappen zijn gezet. Het kabinet kondigde in april aan de normen voor nieuwbouw aan te scherpen en het isoleren en bouwen met biobased bouwmaterialen te stimuleren. Dit als onderdeel van een uitgebreid pakket aan klimaatmaatregelen. “Hierdoor wordt de vraag naar biobased materialen in Nederland vergroot”, geeft Lodders aan. “Als we als sector en overheid over al deze zaken afspraken kunnen maken, maken we van biobased bouwen een succes voor boer, bouwer, klimaat en milieu.” ●●●

● Meer weten?

Kijk het webinar terug via de QR-code.

